

tem, mert erre nekem ezer okom van. A legnagyobb okom az a szeretet és tisztelet, amely bennem Szeged város polgársága iránt él (Lelkes hosszantartó lelkes éljenzés.) és az a tiszteletreméltó hazafias kegyelet, amely Szeged városának, elhunyt képviselője iránt él. Ennek a kegyeletnek eleget kell tenni.

Szeged első kerülete, az országnak első kerülete, nemcsak Szeged városáé. Tekintet nélkül az eredményre, nagy megtiszteltetés az, ami engem ért és tőlem függ, hogy ezt a nagy megtiszteltetést meg tudom-e hálálni Szeged városnak, a magyar hazának és nemzetemnek. Köszönöm a szíves meghívástokat, kérem az istent, hogy minden áldásával áldjon meg benneteket.

A tomboló ováció könyekig meghatotta Eötvöst. Könnyezve mondotta Balassa Árminnak:

Ebben a hevenyészett dologban olyan poézis nyilvánult meg, hogy az Isten sem tartott volna vissza attól, hogy el ne jöjjenek. Lelkes hivei még Vázsonyit kívánták hallani, de a képviselő nem szólalt föl, mert a Tisza-szálló kistermében szándékozott beszédet mondani. Eötvös Károly megindult Kőhegyi Lajos dr és Balassa Ármin dr karjain a lejárati felé. A tömeg tiszteletteljesen utat nyitott nekik. Beszélgetés közben átadták Eötvös Károlynak a Délmagyarország vasárnapi számát. Mosolyogva: Köszönte meg:

— Elteszem, majd elolvasom a Tiszában.

Lenn a pályaudvar előtt kocsira szálltak a vendégek s a párthívek és az impozáns fölvonulás megismétlődött.

A tízes számú rendőr.

Amilyen komoly és impozáns volt ez a bevonulás az Eötvös-párt részéről, olyan kevéssé komoly és kevéssé imponáló jeleneteket rögtönöztek az ellenpárt nevében igen kétes elemek. A Boldogasszony-sugárton ezek a pirostollas alakok odarohantak több kocsihoz, beköpdöstek, reprodukálhatatlan kifejezéseket kiáltottak be, összegyűrt Gerliczy-plakátokkal bombáztak, s egyik kollégánkat esernyővel kezén megsebesítették. Mindezt végignézte a 10. számú rendőr és szemmel láthatólag nagyon

Altöld központjában nem szabad, hogy itt magyar és magyar között felekezeti különbségek szerint lehessen osztályozásokat csinálni. Ezt a példát akarják megcsinálni Szeged sötét alakjai. Itt a felvilágosodottságnak, itt a szabadságnak, itt a polgári erénynek egyesülni kell vállvetve minden áldozattal, nem ismerve semmiféle pihenést, nem ismerve semmiféle csüggedést. Ettől a perctől fogva Eötvös Károly nagy és dicső neve legyen a mi zászlónkon. A városnak apraja nagyja vállvetve dolgozzék ebben a küzdelemben.

Mi nem gyűlölünk mást, mint a buta gyűlöletet. A szeretet nevében irtó, kiméletlen harcot kell vívniuk Önöknek a gyűlölködés emberei ellen. Egy nagy testvéries táborba kell összeforniok, kart karba öltve, nem lankadva, nem csüggedve, bejárva a házakat, felvilágosítva mindenütt a népet, hogy a nép számára akarnak most béklyót kovácsolni a sötétség alakjai, akik azt hirdetik, hogy a népnek vallása van, pedig az nem más, csak felekezeti gyűlölködés. Körülhordozzák a véres jelvényt és ezzel izgatnak. A véres jelvényt, amelyet a perselyt azt a perselyt, amelyet a maguk javára törekednek megtölteni tartalommal.

Összetartás, kitarítás, dacos, férfias, elszánt bátorság — és Eötvös Károly nevével és az Önök segítségével győzni fogunk!

jól mulatott az egész eseten, amelyet ő humorosan és egyáltalán nem rendőriesen fogott föl. Ami kitűnik abból is, hogy mikor egy ur közbelépésre szólította föl, vállat vont.

— Nem csinálhatok én itt semmit sem — szolt és mulatott tovább.

Mi pedig az eseményekhez hiven, erről a szomorú incidensről is beszámolunk, a rendőrkapitány figyelmébe ajánlva ezt a rendőri asszisztenciával végigcsinált ünnepontási kísérletet. Amely természetesen nem sikerült, s nem rontott az ünnepi hangulaton.

Beszédek a programbeszéd előtt.

— A Tisza-szállóban. —

Az a hatalmas tábor, amely Eötvös Károlyt és kíséretét olyan izzó lelkesedéssel fogadta és kísérte a Tisza-szállóig, nem osztott széjjel, mikor a kocsikról leszállt, hanem hallani akarta Eötvös Károlyt és a párt vezéreit. Zsufolásig megtöltötték a szálló fehér-termét, ahol Eötvös Károly szürke sipkában, szivarozgatva ült egy asztalnál. Előtte a Délmagyarország vasárnapi száma, amelyet érdeklődve lapozgatott át, míg a párthívek összegyűltek, majd Kőhegyi Lajossal beszélgetett. Vázsonyi, Sándor Pál és Benedek János szobáikban tartózkodtak. Mielőtt Eötvös Károly fölszólt volna, Szivessy Lehel dr, Eötvös jelölésének indítványozója, lépett eléje és a következő szavakkal üdvözölte:

(Szivessy üdvözlő beszéde.)

Bánffy Dezső báró elhunytával megüresedett az első kerületi mandátum, mint azt helyesen méltóztatott mondani; a legmagyarabb kerületek egyike, mert a szabadelvűségtől áthatott lakosság lakja, amely követi Bánffy Dezső bárónak a jelszavát, akivel Nagyságod jött ide prófétai vándorutján, hogy terjessze az ígét és az ideát, mely a magyar nemzeti állam kiépítéséhez vezet. Nagyságod politikai pályája és irodalmi működése biztosíték erre az irányra.

Mi soha, de soha nem ismerhetünk egy olyan alakulást, amely a társadalmat felekezetek szerint akarja széttagolni.

Hevenyészve jöttünk ide, helyesen méltóztatott kifejezni, — de a hevenyészett táborból egy óriási tábor lesz, — mert a polgárság nem megy be a klerikalizmus karjaiba; nem akar öngyilkossá lenni. Nagyságod nevével hisszük, hogy sikeresen vívjuk meg a csatát, amely egyúttal a polgárság renaissance-át jelenti.

Kérjük Nagyságodat, hogy jöjjön velünk a küzdelembe és engedje meg, hogy a nevével győzzünk. (Lelkes éljenzés.)

Lelkesen megéljeneztek Szivessyt és készszoításokkal gratuláltak beszédéhez. Aztán Eötvöst kívánták hallani. Eötvös Károly fölállt és az ő közvetlen, diskusszív modorában nagyhatású beszédet mondott.

(Eötvös beszéde.)

Tisztelt Uraim!

Nagyon köszönöm azokat a szíves és bölcs szavakat, amelyeket itt kedves öcsém hoztam intézni méltóztatott és igaz mély örömmre szolgál, amely azon szavak mögött van, a szívnek és léleknek magyarsága és üdösége, amely azokban nyilvánul.

Politikáról e pillanatban nem beszélek. Lesz alkalmunk a programbeszéd folyamán erre. Pár szót mégis szólok arról, ami engem idehozott igazán hevenyészett módon. Mert hiszen tegnap este hallottam fél 8-kor először lakásomon, mi történt és ime, most már itt vagyok. (Hozta isten önöket!) Az a szép rend, nyugalom és lelkesedés a fogadásnál, valamint a vasuti indóháznál, az utcákon és köztereken, ami egész ideig nyilvánul,

vánul, ez azt mutatja, Szeged városa mindig méltó volt a legdicsőbb multjához. De eljötttem azért, mert dicső emlékü követünk, Bánffy Dezső báró, a Gondviselés által kiszólítva az élők közül, más országban, más parlamentben képvisel bennünket. Én nagy hive voltam, nagyon szerettem, nagyon becsültem őt. Senkinek halála nem fájt annyira életemben, mint Deák Ferencé, Kerkápoly Károlyé, Bittó Istváné és Bánffy Dezső báróé. Ez nem üres beszéd nálam. Évek óta nem politizálok, visszavonultam teljesen tőle. Bánffyban én oly férfit ismertem, aki igazi büszkesége, hatalmas, nagy értéke volt nemzeti életünknek, aki méltón képviselte Szeged városát, méltó volt nemzetünkhez, méltó volt ama nagy dicső nemzeti jövődökhöz, amelyet hogy elérjünk, ő munkálkodott rajta lelkének s szívének teljes melegevel.

Ha én végignézek most a legutolsó ötven év történetén, az országos ügyek vezetőjével együtt küzdve, olykor pedig egymás ellen küzdve, — de ebben a korszakban édesebb szívvel, izzóbb magyar lelket az övénél nem ismertem. Voltam vele egy nézetben, némely kérdésben ellenkező állásponton, azonban imádatos tiszteletemet soha el nem hagytam. Hogy idejöttem, egyik főindoka az, hogy becsületes, hazafias működéssel, erről a helyről, ahol törvényhozás tisztjét Bánffy utódlára teljesítette, erről a helyről bebizonyítsam azt, hogy a város méltó ő hozzá és ez a kerület méltó is akar lenni, méltó is akar maradni. Politikai pályám végén ámbár meggyengült egészségem, de még mindig tetre, cselekvésre és hazafias munkára kész szándék vezet. Elkövetek mindent, hogy a parlamentben és itt is hanyatló nemzetet, az aluszékony vidékeket, a magáról sok tekintetben megfeledkezett magyarságot erről a szent helyről igaz új életre hozzam. (Lelkes éljenzés.) Talán megengedi a gondviselés, hogy sikerre jussunk, talán megátol ebben, — de nem gátolhat meg abban, hogy mindent el ne kövessünk arra, hogy a nemzet újra fölébredjen, régi jogait, méltóságát és hatalmát újra visszaszerezze.

Erre a munkára szívesen vállalkozom és szívesen jöttem önök közé. Nemes szent célért harcolunk és győzni fogunk, mert az a buzgóság, mely minket vezet, kudarcval nem vezethet. Az időben lehet különbség, de a végső sikerekbe nem! Az Isten áldja meg önöket. (Hosszas, lelkes éljenzés.)

Eötvös Károly beszéde után fölarsant az éljenzés, utána pedig a viharos kérdés-követelés:

— Halljuk Vázsonyit! Halljuk Vázsonyit!

És Vázsonyi bejött, fölállt egy székre és beszélt. Szavai sziporkáztak, ragyogtak, vágtak, hasítottak, lelkesítettek, visszafójtott lélekzettel hallgatta őket mindenki. Gyönyörű előjáték volt ez a beszéd délutáni fölszólalásához, a maradiság, a felekezeti széttagolódás lovagjainak kérlelhetetlen megostorozása. Beszédét lapunk más helyén, a tárcarovatban közöljük.

Gyűjtő hatása volt Vázsonyi beszédének, melynek dinamikus hatását fokozta előadásának szenvedélyes hangja. Boldog volt, aki közelébe férközhett és személyesen fejezhette ki elragadtatását. A percekig tartó ováció után még Balassa Ármin dr-t kívánták hallani a jelenlevők, akik nagy tetszéssel fogadták Balassa dr következő beszédét:

(Balassa beszéde.)

Kedves barátaim!

Azután a ragyogó fényű szónoklás után, amelyet Vázsonyi Vilmos barátunk ajkairól hallottunk, én nekem igazán nehéz egyetlenség szót is mondani. Ebben a pillanatban a meghatottságnak hatalmas ereje alatt állok, úgy, hogy az érzéseimet, se gondolataimat nem tudom úgy szabályozni, hogy akármit is mond-